

PROJE TEKNİĞİ DERSİ

Ders 4- Peyzaj tasarım ve projelendirme süreci

Öğr.Gör. Hande ASLAN

Ankara Üniversitesi Kalecik Meslek Yüksekokulu

Peyzaj ve Süs Bitkileri Programı

PEYZAJ TASARIM SÜRECİ

1. Konunun/sorununun belirlenmesi

Konunun veya sorununun belirlenmesi esnasında, temel görev tasarımcı ve kullanıcıya düşmektedir. Bu aşamada, varsa sorunlar belirlenir, kullanıcı istekleri ve tercihleri göz önünde bulundurularak tasarıma yönelik kararlar alınır. Projenin amaçları açık şekilde belirlenir.

2. Mevcut durumu belirlemeye yönelik veri toplama /Genel etüd (Sörvey)

Projeyi ilgilendiren her şeyin henüz bir yorum getirilmeden yansıtıldığı çalışmalardır. Bu aşamada amaca yönelik olarak tüm veriler toplanır.

- İşverenin ihtiyaç ve talepleri,
- İmar durumu ve kadastral durum,
- Teknik altyapı-üstyapı,
- Alanın doğal ve fiziksel özellikleri (iklim, bakı, rakım, toprak yapısı, su kaynakları, enlem vd.)
- Mevcut sosyo-kültürel yapı ve olanaklar
- Ekonomik olanaklar

Bu aşamaya sörvey çalışması da denir. Bu aşamada proje alanın doğal ve kültürel özelliklerinin envanteri çıkarılır.

Alan ve yakın çevresinin iklim özellikleri (sıcaklık, nem, rüzgar gibi), toprak yapısı, jeolojik yapısı, hidrolojik yapısı gibi doğal çevre özellikleri ile çevre yapılar ve yerleşimler ile olan ilişkisi, sosyo-kültürel yapısı gibi kültürel özellikleri araştırılır.

Sahaya gitmeden önce çevresel özellikler ile ilgili temel bilgiler elde edilir, sahada ise tasarıma ışık tutacak bir takım notlar alınır, hızlı skeç çalışmaları yapılır, gerekiyor ise alanın rölövesi çıkarılır.

3. Analiz ve işlev şemasının oluşturulması

Sörvey çalışmaları sonucu alanın mevcut yapısı ve yakın çevresi ile ilgili olarak elde edilen veriler bir eskiz kağıdına aktarılır. Mevcut durum ve çevre analizi ortaya konulur. Yapıların ve kullanımların birbirleri ile olan ilişkileri, sorunlu alanlar, değerlendirilebilecek pozitif yönler, fırsatlar bu aşamada çizilerek ifade edilir.

4. Leke planının oluşturulması

Elde edilen verilerin sentezlenerek değerlendirildiği aşamadır. Analizi yapılan bütün veriler ile kullanıcı talepleri göz önüne alınarak, henüz düşünce aşamasında olan tasarım fikirleri grafik ya da model olarak şekillenir. Her bir fonksiyonun birbiri ile ilişkilerine bakılarak kullanım kararları alınır ve leke diyagramları oluşturulur (Yılmaz ve Yılmaz, 2004).

- Bu aşamada fikirler henüz kesinleşmemiştir, değişikliğe açıktır.
- Kullanım alanlarını belirten lekeler net büyüklükleri ile çizilmeyip, yaklaşık büyüklüklerini ifade ederler.
- Bu aşamada kullanımlar henüz net şekilleri ile ortaya çıkmamıştır.
- Leke planları kesin projeler için çok önemli bir altlık oluştururlar.

5. Avan projenin oluşturulması

- Leke planlarda belirtilen fikirlerin uygulamaya yönelik olarak şekillendiği, somut proje çalışmasına dönüştürüldüğü aşamadır. Peyzaj mimarı ve işveren arasında tasarıma yönelik uzlaşların sağlandığı iş aşamasıdır. Geliştirilen fikirler avan proje (ön proje) olarak isimlendirilir.

Bu projenin ortaya çıkarılması esnasında çok sayıda taslak ve eskizler hazırlanarak, hem alana hem de kullanıcı taleplerine en uygun olan proje avan proje olarak şekillendirilir.

Avan projelerde binalar, duvar, merdiven, yol gibi yapısal unsurlar, bunların şekil ve büyüklükleri, mevcuttaki korunacak bitkiler, kullanılması düşünülen bitkilerin yeri ve büyüklükleri detaylarına inilmeden çizilir.

Bu projelerde hangi bitkinin kullanılacağı, döşeme tipi, modeli, bordür detayı ve diğer pek çok unsur detaylandırılmaz.

Çalışma ölçeği:

Avan projeler çalışma alanının büyüklüğüne bağlı olarak değişmekle beraber, 1/ 2000, 1/1000, 1/500, 1/200 veya 1/100 ölçeklerde çalışabilirler.

6. Kesin projenin oluşturulması

- Avan projenin tartışmalar ve öneriler sonucu geliştirilmiş ve olgunlaştırılmış son halidir.
- Avan projelerde yeterince değerlendirilemeyen ya da tasarıma yansıtılamayan veriler kesin proje aşamasında değerlendirilir.
- Kesin Projeler, onaylanmış avan projelere uygun olarak hazırlanır ve gerçekleştirilecek projenin tasarımı ve uygulanması konularında ayrıntılı bilgileri içerir.

Çalışma ölçeği:

Kesin projeler çalışma alanının büyüklüğüne bağlı olarak değişmekle beraber, 1/500, 1/200 veya 1/100 ölçeklerde çalışabilirler.

Kesin projelere ek olarak gerek yapısal gerekse de bitkisel uygulama detaylarını ifade eden uygulama projeleri de hazırlanır. Bunlar;

- Yapısal peyzaj uygulama projeleri
- Bitkisel peyzaj uygulama projeleridir.

Tasarımı yapılan alanın uygulanması yani araziye aplikasyonu için bu uygulama projelerinin hazırlanması önem arz eder.

7. Yapısal peyzaj uygulama projesinin hazırlanması

Yapısal unsurların yani duvar, taşıt ve yaya yolları ve bağlantıları, su yüzeyleri, plastik ve sanatsal öğeler, kent mobilyaları, aydınlatma vb. kullanımların isimlendirilmesi, kodlandırılması, listelenmesi ve ölçülendirilmesinin yapıldığı projelerdir. Kesin proje ile aynı ölçekte çalışılır.

- Tüm yapısal elemanların isimlerinin ve yerlerinin tespiti
- Yüzey drenaj sistemleri,
- Sulama sistemleri,
- Altyapı sistemleri,
- Mahal listeleri,
- Detay referans numaraları

gibi unsurlar yine yapısal uygulama projelerinde yer alır.

8. Bitkisel peyzaj uygulama projesinin hazırlanması

Bitkilerin ileride ulaşabileceği ortalama büyüklük ve taç genişlikleri dikkate alınarak hazırlanan bitkisel peyzaj uygulama projelerinde bitkiler;

- İbrelili ağaç ve ağaççıklar
- Yapraklı ağaç ve ağaççıklar
- Herdemyeşil ve yaprak döken çalılar
- Çok yıllık bitkiler (perennialler)
- Mevsimlik bitkiler
- Su içi ve su kıyısı bitkileri
- Sarılıcı-tırmanıcı bitkiler
- Yer örtücü bitkiler

Başlıkları altında sınıflandırılarak, isimleri, yerleri ve sayıları ile belirtilerek , uygun semboller ile ifade edilirler.

- Bitkisel peyzaj uygulama projelerinde bitkilerin Latince isimleri ve adetleri kısaltılarak verilir.

Bitki adları, cins adının ilk iki harfi ve tür adlarının ilk üç harfi, varsa varyetesinin ilk harfi olacak şekilde kısaltılırlar.

Örneğin,

- *Salix matsudana* : Sa.mat
- *Picea pungens* 'Glauca': Pi.pun.G
- *Prunus cerasifera* 'Pissardii' : Pr.cer.P

9. Detay projelerinin hazırlanması

Her türlü yapısal-bitkisel materyal ve donatılara ilişkin olarak; yapım, uygulama ve imalata yönelik bilgilerin yer aldığı, uygun ölçeklerde çizildiği projelere detay projeleri denir.

Detay projeleri ;

1. İmalatın özelliklerini
 2. İmalat ve sistem detaylarını
 3. Kullanılacak malzemelerin özelliklerini (rengi, dokusu, katmanları ve ölçüleri vb.)
 4. Kotlarını
 5. Tasarımların plan, kesit ve görünüş detaylarını
 6. Açıklamalarını
- kapsar.

Çalışma ölçeği:

Detay projeleri, çalışılacak donatı ve donanımların büyüklüğüne göre değişmekle beraber, 1/50 ile 1/1 arasındaki tüm ölçeklerde çalışılabilir.

KAYNAKLAR

Yılmaz, H., Yılmaz, S., 2004. Peyzaj Mimarlığında Tasarım Süreci ve Proje Örnekleri, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Yayınları, Yayın no: 218, Erzurum.